

BERICHTEN

voortgang Integraal Onderzoek

HUDH

In het vorige nummer van DUIN werd onder de kop "Goed nieuws" melding gemaakt van de start van het Integraal Onderzoek Drinkwatervoorziening Zuid Holland: een drie jaar durend onderzoek dat wordt uitgevoerd in opdracht van de provincie Zuid Holland en de ministeries van V en M en CRM; het primair doel is om de gevolgen van een verdere uitbreiding van de duinwaterwinning aan te geven en alternatieven voor de duinwaterwinning te onderzoeken die een minder grote aantasting van het natuurlijk milieu met zich mee zouden brengen (o.a. levering vanuit de spaarbekkens in de Biesbosch, oeverinfiltratie, hyperfiltratie van brak grondwater, e.a.).

Hieronder zal in het kort iets gezegd worden over hoe het de eerste maanden met dit onderzoek is gegaan. Allereerst een opsomming van de deelnemers aan het onderzoek. Deze zijn tot nu toe: het Rijksinstituut voor de Drinkwatervoorziening (voor een beschrijving van de waterwinningsaspecten en de kosten van de alternatieven), het Rijksinstituut voor Natuurbeheer en het Centrum voor Milieukunde in Leiden (voor een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, inclusief de regeneratiemogelijkheden voor de duinen bij veronderstelde beëindiging van de duinwaterwinning), het Waterloopkundig Laboratorium in Delft (voor de opzet van een relatiemodel voor een systematische vergelijking van de alternatieve scenario's) en tenslotte de bedrijfstak zelf voor specifieke (o.a. waterwinningstechnische) onderdelen.

Een eerste probleem was dat in de beginperiode de coördinatie van de inbreng vanuit de verschillende instituten nog niet voldoende was. Hierdoor ontstond het risico dat het project in feite een optelsom van een aantal niet voldoende samenhangende deelprojecten zou worden (een landschapsoecologische kartering van Berkheide, een on-

derzoek naar regeneratiemogelijkheden van de duinen, een systeemonderzoek, enz.). Dit probleem lijkt nu tot een oplossing te komen.

Een belangrijk besluit is dat na een jaar een interimrapport zal worden opgesteld dat dan al een zo integraal mogelijk overzicht van alle aanwezige kennis zal geven, tesamen met een aanduiding van de voorname hiaten in de kennis.

Een probleem dat op dit moment zeker nog niet opgelost is, vormt de relatie van het onderzoek met de korte termijn problematiek (de huidige vergunningaanvragen voor werken in het Solleveld bij Monster, in Meijndel en in Berkheide). Eerst was er voor gekozen om delen van het onderzoek (te weten de kartering) juist op de korte termijn problematiek te richten. Hier waren echter aanzienlijke bezwaren tegen: het onderzoek zou te veel verbrokkeld raken, terwijl er aan alternatieven voor de korte termijn toch geen

aandacht zou worden besteed. Nu is de (eenzijdige behandeling van de) korte termijn problematiek - terecht - uit het onderzoek gehaald. Op zich zeker juist; dat brengt nog geen oplossing voor de korte termijn problemen met zich mee! Er is nu kort geleden besloten dat het ministerie van V en M zich speciaal met de korte termijn problemen zal gaan bezighouden om te vermijden dat mogelijke oplossingen, die vanuit het integraal onderzoek komen, worden doorkruist. Hierdoor kan hopelijk worden voorkomen dat, als het integraal onderzoek dan eindelijk gevolgen voor het beleid zou kunnen krijgen, de meeste plannen in feite al zijn uitgevoerd. Een weg terug zou dan nog veel moeilijker zijn. Misschien zal het eerder genoemde interimrapport, dat over een jaar moet verschijnen, ook al voor de oplossing van de korte termijn problemen van betekenis kunnen zijn.

Wadleiding

KV

Op 2 mei jongstleden werd door minister Ginjaar de zg. Wadleiding naar Terschelling geopend. Via deze leiding van 17 km dwars door de Waddenzee kan nu in de drinkwatervoorziening van Terschelling worden voorzien door levering vanaf het Friese vasteland. De grondwateronttrekking op Terschelling kan hierdoor weer worden teruggebracht van de huidige 0,35 miljoen m³/jaar tot de volgens de vergunning toegestane 0,19 miljoen m³/jaar. Mogelijk kunnen hierdoor verdrogingsverschijnselen in de duinvalleien bij Westterschelling, waar het grondwater gewonnen wordt, beperkt worden. In hoeverre dit volledig lukt dient uiteraard afgewacht te worden.

Het water dat nu met een maximale maandcapaciteit van 100.000 m³ aangevoerd wordt is afkomstig van een grondwateronttrekking van de WLF (Waterleiding Friesland) te Noordbergum.

Minister Ginjaar benadrukte in zijn toespraak de noodzaak van beperking van de grondwaterwinningen op de eilanden uit

het oogpunt van natuurbehoud. Hij achtte het gewenst ook voor de andere eilanden, m.n. Ameland en Vlieland, alternatieve watervoorzieningssystemen te ontwikkelen. Hieraan wordt inmiddels door het WLF gewerkt.

De Wadleiding heeft in totaal 13,2 miljoen gulden gekost. Deze kosten zullen worden betaald middels een verhoging van 3 à 4 % van de waterprijs in geheel Friesland. Hierop is veel kritiek gekomen van de kant van de Friezen. Men vraagt zich af of de kosten niet kunnen worden betaald door de recreanten, waarvoor het extra drinkwater vooral bedoeld is.

LDM weert Werkgroep Berkheide

KV

In maart vernam de Werkgroep Berkheide van de Leidsche Duinwatermaatschappij (LDM) dat zij dit jaar geen vergunningen meer krijgt voor het onderzoek in het LDM-eigendom in Berkheide.

Als argumenten werden genoemd dat de Werkgroep zeer eenzijdig is en aan summier onderzoek vervolg op blz. 21

AKTIES

AFSLUITING PAD IN BERKHEIDE

DM

Dit seizoen heeft het Staatsbosbeheer doen blijken dat het haar ernst is met Berkheide als natuurgebied. Heeft ze in de winter het terrein van de voormalige schietbanen veiliggesteld door er een driedraadsraster omheen te plaatsen, in april heeft deze dienst een schelpenpad voor het publiek afgesloten, dat door één van de vogelrijkste delen van Berkheide loopt. Het schadelijk effect van de recreatie op het broedsucces is geruime tijd bekend en er is daarom door de Werkgroep Berkheide gepleit voor afsluiting van dit pad gedurende het broedseizoen. Dat is nu gebeurd. Deze maatregel verdient toejuiching, vooral gezien de omstandigheden waarin SBB moet werken.

Uit het beleid van SBB blijkt dat zij steeds duidelijker gestalte geeft aan haar filosofie: recreatie zoveel mogelijk ruimte geven in zoverre dit kan samengaan met natuurbehoud. Want behalve stukken aan de recreatie onttrekken, ge-

troost SBB zich veel moeite om recreatievoorzieningen aan te leggen. Talrijke zandpaden zijn of worden vastgelegd met houtchips of schelpen. Op dit moment wordt op het Vlaggeduin een uitkijkpost aangelegd met twee bielen trappen als toegangsroute, enz. Desondanks krijgt SBB van de kant van de recreanten veel kritiek als er impopulaire maatregelen worden genomen, waarbij de zaken veelal zo worden voorgesteld alsof bij de afsluiting van één pad heel Berkheide voor de recreatie verboden zou worden. Wie echter de moeite neemt om in de weekeinden de situatie in o-henschouw te nemen, zal moeten erkennen dat de afsluiting van het pad eerder een (noodzakelijke) druppel op de gloeiende plaat is dan een voorbeeld van on gepaste bedillierigheid, ingefluisterd door die verderfelijke Werkgroep Berkheide. Het is te hopen dat SBB niet zwicht voor de kritiek, maar volhardt in haar standpunt dat beperking van de recreatiedruk tijdens het broedseizoen noodzakelijk is.

leidingen, die nu nog Rijnwater via Zuid Kennemerland naar Castricum transporteren (WRK = Watertransportmaatschappij Rijn - Kennemerland). Deze capaciteit komt vrij zodra de WRK III van Andijk aan het IJsselmeer naar Castricum klaar is. Ten behoeve van de wateronttrekking heeft de Provincie Noord Holland inmiddels een vergunning aangevraagd welke thans ter advies bij de COGROWA (Commissie Grondwaterwet Waterleidingbedrijven) ligt.

Vanuit de Werkgroep Duinbehoud Zuid Kennemerland zijn inmiddels een aantal initiatieven ontplooid welke moeten leiden tot het voorkomen van infiltratie in de duinen. Er werd een voorlichtingsavond gehouden voor Provinciale Staten (PS) leden en er zijn bezwaren tegen de voorgenomen infiltratie alsmede voorstellen voor korte termijn alternatieven bij PS ahangig gemaakt. Voorts is bezwaar gemaakt tegen de bestemming van het duingebied als natuur- en waterwingebied tegelijk in het ontwerp streekplan Amsterdam Noordzeekanaal Gebied (ANZKG). Mede naar aanleiding van de voorlichtingsavond zijn over deze problematiek vragen gesteld door enige PS leden aan Gedeputeerde Staten (GS van Noord Holland (zie DUIN 1979/1). Tenslotte willen de ministeries van CRM en V en M een milieu-effectrapport (MER) van de gevolgen van de infiltratie op het onderhavige duingebied laten opstellen.

Enige van deze punten komen in het onderstaande nader aan de orde.

2. antwoord van GS op vragen uit de Staten

Zoals in DUIN 1979/1 mede-deeld, zijn door enige leden van PS van Noord Holland vragen gesteld aan GS betreffende een mogelijke uitbreiding tot Noord Holland van het onderzoek van het Rijksinstituut voor de Drinkwatervoorziening (RID) op initiatief van GS van Zuid Holland en het ministerie van V en M naar alternatieven voor de drinkwatervoorziening uit de duinen. Het antwoord van GS kunnen we als volgt samenvatten: - GS van Noord Holland wijzen

zuid kennemerland

JL

1. huidige stand van zaken

Zoals bekend (zie o.a. DUIN 1979/1) heeft de provincie Noord Holland het voornemen om rivierwater in de duinen van Zuid Kennemerland (Kennemerduinen, Kraansvlak en Duin & Kruidberg) te infiltreren ten behoeve van de drinkwatervoorziening in Zuid Kennemerland en de Haarlemmermeerpolder. De Werkgroep Duinbehoud Zuid Kennemerland verzet zich hiertegen.

In het kort nog even waar het om gaat.

Enige Zuid Kennemer gemeenten, Haarlem, Bloemendaal, Velsen en Zandvoort, verenigd in de Belangengemeenschap Drinkwatervoorziening Zuid Kennemerland (BDZK) onttrekken reeds jaren hun drinkwater aan bovengenoemde duinen. Daarbij wordt plaatselijk sterk ingeteerd op de bestaande voorraad zoet bodemwater. Voorts wordt in de aangrenzende Haarlemmermeerpolder,

Aalsmeer en Uithoorn (HAU) door het Gemeentelijk Waterleidingbedrijf van Amsterdam (GWA) drinkwater geleverd aan het waterleidingbedrijf daar ter plaatse, nl. het PWN (-zuid). Het leveringscontract hiervoor, het zg. HAU-contract loopt eind 1981 af. Gezien de verdroging van Zuid Kennemerlands duinen en het aflopen van het HAU-contract moet voor de BDZK alsmede PWN-zuid een aanvullende drinkwatervoorziening beschikbaar komen. Het PWN, dat na het opslokken van de BDZK enige leverancier van drinkwater in deze regio wordt, heeft hiervoor als oplossing gekozen grondwateronttrekking, gecombineerd met rivierwaterinfiltratie in de duinen van Zuid Kennemerland. Het gaat hierbij om hoeveelheden die op kunnen lopen tot 35 miljoen m³/jaar in 1990. Het benodigde infiltratiewater wordt verkregen uit de WRK I en II

erop dat hen nooit een verzoek heeft bereikt tot deelname aan een dergelijk RID onderzoek. Voorts zijn zij van mening dat een dergelijk lange termijn onderzoek niet meer van invloed kan zijn op de noodzaak (sic!) in 1982 infiltratiewerken in het duingebied van Zuid Kennemerland in gebruik te nemen. Ook vinden zij dat niet meer getornd kan worden aan een besluitvorming welke reeds in 1968 startte rond de aanleg van de WRK III.

- GS spreken de bereidheid uit aan een lange termijn onderzoek deel te nemen indien zij daar toe wordt uitgenodigd. Dit punt zou aan de orde gesteld worden bij een gesprek dat de minister van V en M inmiddels gevoerd heeft met GS. Terloops suggereren GS nog dat de voorgenomen infiltratiewerken een minder belangrijk gebied raken en van geringe omvang zijn (sic!).

- Aanwezige deskundigheid bij de provincie zal in voorkomende gevallen ingebracht worden.

3. reactie op het streekplan ANZKG

De Werkgroep Duinbehoud Zuid Kennemerland heeft een reactie gegeven op hetgeen in het ontwerp Streekplan ANZKG gezegd wordt met betrekking tot de bestemming van het duingebied in Zuid Kennemerland.

In het ontwerp Streekplan wordt een dubbele functie aan dit gebied toebedeeld nl. waterwinning en natuurbehoud. Voorts is geen enkele beperking aan de waterwinning qua omvang opgelegd, hoogstens is dit in wat algemene termen het geval met betrekking tot de waterkwaliteit.

De Werkgroep kan zich op geen enkele wijze met deze bestemming verenigen en heeft dit zowel in een bezwaarschrift als in een mondelinge toelichting hierop tijdens een hoorzitting voor een commissie uit PS naar voren gebracht. In het kort zijn hieronder de argumenten van de Werkgroep nog eens samengevat.

- Natuurbehoud en waterwinning c.q. infiltratie zijn in één gebied strijdige elementen. Dit blijkt uit feitelijk onderzoek. Vegetaties, karakteristiek voor vochtige duinvalleien (Parnassia, Orchideeën, etc.) worden vervangen door triviale storingsplanten (Brandnetel,

	"nieuwe prognoses"		
	1977	1982	1990
verbruik Amsterdam	67	67	73
verbruik overige gemeenten en PWN-zuid	18	21	25*
totaal verbruik	85	88	98
capaciteit GWA ^{xx}	94	102	132
overcapaciteit GWA	9	14	34
verbruik BDZK	14,5	16	18

ter toelichting: De "nieuwe prognoses" zijn ontstaan uit een lineaire extrapolatie met gelijke trend als de bestaande

prognoses (zie 10-jarenplan 1978 VEWIN), maar nu uitgaande van het feitelijk drinkwaterverbruik in 1977^{xxx}.

Akkerdistel, etc.). Bepaalde duinvogels (Wulp, Nachtzwaluw, Paapje) worden door vergraving en onderhoudswerkzaamheden verdreven en daarvoor in de plaats treden vogels, zoals die veel voorkomen in het vochtige Hollandse polderland (Wilde eend, Kievit, Meerkoet).

- Korte termijn alternatieven zijn beschikbaar. Het GWA heeft tot 1990 (en zelfs lang daarna) voldoende drinkwater ter beschikking uit de duinen en het plassengebied om het huidige leveringsgebied, dus inclusief PWN-zuid, en bovendien de BDZK gemeenten van drinkwater te voorzien. Uit bovenstaande tabel moge dit duidelijk zijn (hoeveelheden in miljoen m³/jaar).

Voor langere termijn alternatieven zie DUIN 1978 1/2.

- De besluitvorming heeft zich tot nu toe aan elke democratische controle onttrokken. Het enige openbare besluit tot nu toe heeft betrekking op de aanleg van de WRK III (zie hiervoor). Tussen de waterleidingbedrijven enerzijds en de leverancier van infiltratiewater anderzijds (WRK) zijn binnenskamers z.g. intentieverklaringen afgesloten ter afname c.q. levering van infiltratiewater uit de WRK I en II leidingen. Volgens de Werkgroep mag de voorgenomen

infiltratie in de Zuid Kennemer duinen hier niet op gebaseerd worden.

Concluderend stelt de Werkgroep, dat het toch uitvoeren van de infiltratie bestempeld moet worden als verkwanseling van steeds schaarser wordend natuurgebied. ■

vervolg van blz. 19

strekken de conclusies verbindt; door de LDM gegeven informatie zou niet of onjuist worden weergegeven. Daarom werd het in strijd met het belang van een veilige drinkwatervoorziening geacht de Werkgroep Berkheide nog langer vergunningen te verlenen.

De Stichting Duinbehoud en Waterwinning heeft hierop verontwaardigd gereageerd. Weliswaar is in een artikel van de Werkgroep in DUIN 1979/1 een fout begaan t.a.v. de verwachte vergravingsbreedte bij de aanleg van nieuwe drains; deze onbedoelde vergissing wordt echter al in dit nummer rechtgezet (zie blz. 14). Het verwijt van eenzijdigheid is volgens de Stichting onterecht gezien de inspanning die de Werkgroep zich i.s.m. de Stichting heeft getroost om zich in de waterwinproblematiek te verdiepen en met gedegen voorstellen voor alternatieven te komen. De LDM vergeet ook dat de Werkgroep Berkheide slechts bijdragen kan leveren aan de discussie over de waterwinproblematiek in de duinen. Daarom kan zij de drinkwatervoorziening nooit in gevaar brengen (wat zij ook zeker niet wil). Beslissingen over de drinkwatervoorziening kunnen immers slechts genomen worden door overheid en democratische organen. ■

* exclusief eventueel te realiseren "NORON" locatie

xx capaciteit opgebouwd uit 70 duinwater, 2 bronwater en de rest plassenwater

xxx zie ook de berichtgeving over het dalende waterverbruik in 1978, elders in dit blad